

УДК 821.161.2:82-311.6

Біленко Т. Г.¹, Шишкова А. С.²

¹ канд. філол. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр. УФКС-218 ЗНТУ

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНИХ ЖАРГОНІЗМІВ У ВИЗНАЧЕННІ МОВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Професійні жаргонізми є невід'ємною частиною професійного спілкування. Вони сприяють зображенню соціальної ідентичності особистості шляхом застосування професійної лексики: професійної термінології та професійного жаргону. Спеціалізована професійна мова, що використовується фахівцями у формальному спілкуванні, і професійний жаргон, який застосовують представники соціальних груп для вираження професійної ідентичності або для подальшої комунікації та ідентифікації своїх конкурентів, як різновиди соціолектів, є засобами професійної ідентичності. Мова відіграє роль одного із чинників формування різних видів ідентичності. З. Фрейд увів поняття ідентичності до наукового дискурсу на початку ХХ століття. Розуміння цього поняття було поглиблено науковцями П. Бурдьє, С. Холлом, З. Бауманом; зокрема основні підходи до пізнання мовної ідентичності розглядали Б. Андерсон, К. Гірц, Е. Сміт. Поняття

ідентичності з позиції психології розглядали Л. Шнейдер, Ч. Рідлі, Е. Кейс, Е. Еріксон, з позиції соціолінгвістики – Н. Вахтін, Ею Головко, Р. Ванн, К. Річардсон, Р. Месріє, з позицій культурології – С. Кеслінг, К. Бейкер, Е. Сміт, Н. Герман, Н. Мадей та інші науковці.

Існує безпосередній зв'язок між мовою й ідентифікацією. Мова живається внаслідок ідентифікації культурного смислу, з її допомогою відбувається самоідентифікація людини в культурі. У результаті цього процесу виникають конкретні різновиди ідентичностей. Так, українські соціологи розрізняють особистісну та соціальні ідентичності. Остання розглядається як сукупність уявлень про себе, які дають можливість відчувати власну унікальність та автентичність. Особливість мови серед таких ознак полягає в тому, що вона є найпростішим способом вираження ідентичності через окремий її різновид. Метою роботи є висвітлення ролі, яку професійні жаргонізми як різновид мови відіграють у визначенні мовної ідентичності.

Професійна діяльність особистості пов'язана з її професійною ідентифікацією, яка є об'єктивною та суб'єктивною єдністю з професійною групою, справою, окремою людиною, що зумовлює успадкування професійних характеристик (норм, ролей, статусів) особистості. Науковці виділяють чотири рівні в розвитку професійної ідентичності, де професійна ідентифікація людини виражена в модульностях: хочу→ знаю→ можу→ роблю. У процесі професійного спілкування застосовується професійне мовлення, в якому розкривається професійна ідентичність. Професійне мовлення розвивається пропорційно до інтенсивності зростання професійного досвіду $=0 \neq 0 \rightarrow \text{const} \rightarrow \infty$.

Рівень сформованості професійної ідентичності розкривається в професійному мовленні особистості. На відміну від стандартної мови, професійному жаргону притаманний специфічний словниковий склад та фразеологічні одиниці, а також вищий рівень експресивності. Ним послуговуються переважно в неформальному спілкуванні фахівці для обговорення професійних тем. Спеціалізована професійна мова використовується фахівцями у формальному спілкуванні як в усній, так і в письмовій формі. Специфічні риси професійного жаргону виявляються на фонетичному, граматичному та лексичному рівнях.

Професійний жаргон – це спеціалізована лексика, представлена в характерних для певної галузі мікросистемах із професійно обмеженим словниковим складом, яка застосовується різними соціо-професійними групами для професійної комунікації. Л. Андерсон і П. Траджил зазначають, що для сторонньої людини жаргон – це «технічна мова, що застосовується в межах певної групи».

Прикладом використання професійного жаргону є бізнес-дискурс, що реалізується в організаційній, корпоративній та управлінській комунікації. Визначають такі спеціальні галузі ділового мовлення, як: професійне мовлення секторів бізнесу (а саме – банківські справи, торгівлі, бухгалтерії, виробництва, адміністрації тощо); мова PR, реклами й маркетингу; спеціальні мовні прийоми, які використовуються для продажу та маркетингу; документація – така як ділова кореспонденція або укладання контрактів; навчальна та наукова мова бізнесу, економіки та менеджменту, що представлена в підручниках чи наукових матеріалах, публікаціях, лекціях, тренінгах, консультаціях та семінарах на теми бізнесу; лексикографія ділового мовлення; мова медіабізнесу; міжкультурна ділова комунікація (включаючи навчання ділової іноземної мови, мови для роботи в транснаціональних корпораціях та оцінювання рівня володіння мовою).

Отже, професійне мовлення особистості відображає ступінь формування професійної ідентичності. Оволодіння професійними навичками та мовленням нерозривно пов'язані у процесі формування професійної ідентичності особистості. Формування ідентичності не можливе без застосування мови. Це, в першу чергу, стосується соціальної ідентичності людини, яка відображає її належність до соціальної групи через специфічну притаманну цій групі мову ідентичності.